

Smuta Attila

Hiány és teljesség

A fejlesztőpedagógia lehetőségei egy zenész látószögéből

(In: „KÉZENFOGVA A HÍDON - Magyar szerzők alkotásai a 80 éves Minamizuka Shingo köszöntésére” /szerk.: Dr. Kriston-Vízi József/ Kecskemét-Aomori Magyar-Japán Baráti Kör, 2021.) Eredeti verzió: *The Possibilities of ‘Skill-Developing Pedagogy’ from the Viewpoint of a Musician* in: STUDIA UNIVERSITATIS BABES-BOLYAI SERIES MUSICA 61 (2016)

Egyik volt kollégám egy olyan középiskola munkájába segít be, ahol értelmileg akadályozott fiatalok tanulnak. Felfigyelt arra, hogy a csoportjában van egy olyan 17 éves lány, aki az ott megszokott átlagnál szebben énekel, és jobban vonzódik a zenéhez. Volt kollégám ezért telefonon felhívott, s arra kért, találkozzak ezzel a fiatallal, és nézzem meg, valóban kiemelkedő-e a zenei érzékenysége, s hogy tennék-e érte valamit, hogy ezt jobban kamatoztathassa.

Mivel szinte semmilyen érdemi tapasztalati információm sincs az értelmileg akadályozottak világáról, első meglepődésem után – már tudatosan, meglehetősen ’illetlen’ – kérdéseket tettem fel neki. Megtudtam, hogy a lány születésekor – vélhetően oxigénhiányos állapotnak betudhatóan – sérült, s ez legfeltűnőbbben agyának az a területe, amely a matematikáért, a logikáért felelős. (A későbbi találkozásaink alkalmával ez be is bizonyosodott: szinte bármilyen, akár egyjegyű szám összeadásakor is, bármikor tévesztett.) A lány édesanyjától később megtudtam azt is, hogy a vizsgálatok tanúsága szerint agya egy részének helyén egy 6×2×1,5 cm-es liquor cysta található, és hogy ez az agyterület-hiány okozza a problémák nagy részét.

Kiderült az is, hogy a lány szeretetteljes környezetben él, szülei, nővére figyelnek rá, s hogy az édesanyja meglehetősen sokat foglalkozik vele. Ösztönömre hallgatva, gondolkodás nélkül azt mondtam, hogy függetlenül a továbbiaktól, egy fél tanév erejéig elvállalom a feladatot, teljesítem a kérést.

Az első találkozásra 2012. január végén került sor, amikor a lánnyal (nevezzük most Zsófinak) megjelentek nálam. Szerettem volna megtudni, Zsófi mennyire kommunikációképes. Kérdeztem az iskoláról, például, hogy milyen tárgyakat szeret, és miket nem szeret leginkább. Szemével ide-oda csapongón, de derűsen válaszolgatott. Legjobban utáltnak persze a matematikát mondta, de jólesően meglepett, hogy a magyart és a történelmet nevezte meg a kedvenceinek.

A beszélgetésbe néha-néha, pár mondat erejéig bevontam az édesanyját és volt kollégámat is. Az édesanya elmondta, hogy Zsófi nagyon várta már ezt a találkozást, előre izgult, és hogy nagyon sokat gyakorolta otthon azt, amit most nekem itt elénekelne. Ezután, mintegy ’felvezetés’ után, persze neki is készült, és – ’amúgy, szívből’ – ’beleénekelte a világba’ a „*Most múlik pontosan*”-t.

A produkciója, zeneileg nézve, teljesen átlagos volt, és kíséret nélkül még intonációs gondokkal is terhelt, de megfogott az a hit, amivel előadta. Megdicsértem, és megbeszéltük, hogy ezután hetente eljön hozzám énekelni. Láthatóan boldog volt. Kifelé menet hátra maradtam az édesanyával, és megkérdeztem tőle, Zsófi mennyire van tisztában magával és képességeivel. Azt válaszolta, hogy meglehetősen, és tudja, hogy miért járt régebben speciális általános iskolába, és aztán miért ebbe a hasonló középiskolába.

Az anya válasza számomra végtelenül szimpatikus volt, mert azt jelezte, hogy a szülői háttér nem csupán szeretetteljes, de egyúttal 'földön járó' is: Zsófi számára nem egy külön, zárt világot fabrikáló s oda őt – akár szeretettel – bezáró, a külvilágtól minden eszközzel óvó, hanem egy, a nehézségeket nyíltan és céltudatosan felvállaló szülői magatartásformáról van szó. Az édesanyával való kapcsolat ugyanolyan barátságos és nyílt volt a kezdetektől a projektünk teljes időszakán át, sőt, az után is, mint amilyen aztán Zsófival is.

Miután a rám váró feladat vonatkozásában eddig közvetlen tapasztalatom nem volt, csupán eddigi zenepedagógiai kísérletező munkámra és megérzéseimre hagyatkozhattam. Persze, a zene általános transzfer hatása miatt nem voltak kétségeim. Zsófi zeneszeretetét tudva, ezért mást tűztem ki célomul: azt szerettem volna elérni, hogy matematikai készségei, térlátása, gondolkodási struktúrája, finommechanikus mozgása úgy változzon, hogy eközben a kedvelt tantárgyaival (irodalom, történelem) is foglalkozhasson, s ráadásul élhessen a leghatékonyabb érzelmi kifejezési eszközével, azaz, énekelhessen. Eltökélt szándékom volt az is, hogy Zsófit olyan területeken fejlesszem, ami a napi praktikus tudás és készségek megszerzését jelentheti számára.

Az alábbiakban néhány összejövetelünk témáját, megközelítési módjait, eszközeit szeretném megosztani azzal a céllal, hogy legyenek inkább csak amolyan 'gondolati szemelvények'. Céljaimnak megfelelően mindjárt az első alkalomra egy olyan dalt választottam, amely – mint mindjárt az elején kiderült – a pedagógiai lehetőségek széles tárházát jelentette számunkra. Az Eger vár viadaláról szóló, mindenki által ismert ének zongorakíséretes feldolgozása volt a zenei kiindulópontunk (Kern Aurél –Tinódi Lantos Sebestyén: *Egri históriának summája*). Elénekeltem, hozzá pedig játszottam is a zongorakíséretet. Miután az előadásom után megpróbáltuk összegezni, hogy miről is szólt a dal, arra kértem Zsófit, hogy olvassa el a szöveget. Kiderült, hogy nem csak az egyes szavak olvasása nehézkes, de az egyes sorok után a következőre való ugrás is problémás. Ugyanígy gondot jelentett magának az 1552-es évszámnak még a kiolvasása is.

Az első órától kezdve, s az összes többi azt következőn is, az lett a bevált munkamódszerünk és gyakorlatunk, hogy az éppen aktuális zene kapcsán az irodalommal, történelemmel, építészettel, vallással, matematikával,

földrajzzal egyaránt foglalkoztunk. Az addig gyűjtött ismereteket a következő órán át- és átismételtük, s újakkal bővítettük. Ahol pedig lehetőség nyílt rá, ott Zsófinak adtam olyan feladatot, hogy ismereteit – otthoni munkaként – akár az internet használatával, édesanyja segítségével bővíthette, s arról a következő órán – nem kis büszkeséggel – mindig be is számolt.

Ezek alapján, a fenti zenei mű kapcsán sokat foglalkoztunk például:

a matematika területén

– a számok, köztük az évszázadok 'mai' írásmódjának 'tradicionális'; római számmal történő összehasonlításával, azok jelölésével, az egyszerűrómai számok leírásával, és mindezek zárásaként főként olyan számokat gyakoroltunk, amelyek az irodalmi vagy történelmi olvasmányokban sűrűn előfordulhatnak. (pl. XVIII., XIX., XX., XXI. stb.) Olyan játékot is játszottunk pálcikákkal, hogy hányféle módon, variációval rakhatunk ki ugyanannyi pálcikával különböző római számokat (pl. II, V, X).

az irodalom és a zene területén

– a ma már nem, vagy csak ritkán használatos szavak megismerésével (summa, história, vala stb. szövegmagyarázatával),
– Gárdonyi Géza: Egri csillagok történetével,
– Tinódival és a 'ragadványnevéből' következő korabeli hangszerrel: a lanttal, mely hangszínnel kísértem Zsófi éneklését a továbbiakban, a korhűbb előadás szándékával.

a történelem területén

– A magyar történelem akkori alakításában szerepet játszó uralkodókról (török császár, osztrák császár, magyar király) való ismeretszerzéssel,
– az egri vár ostromával, a várvédőkkel és az ellenséggel.

a vallás területén

– kik a keresztények és kit neveztek pogányoknak,
– kihez imádkoznak a keresztények és kihez a muszlimok/muzulmánok?

az építészet területén

– a közös imádkozás helye a keresztényeknél és a muzulmánoknál,
– hogyan néz ki a minaret, és milyen célokra használták?

a földrajz területén

– Hogyan néz ki Magyarország térképe, és hol van Eger?

Nos, itt azonnal kiderült, hogy Zsófi számára nem jelentett túl sokat a térkép, s például még azzal sem volt tisztában, hogy a vizeket egyáltalán milyen színnel jelölik.

Ezért aztán földrajzi ismereteit kezdtük bővíteni, mégpedig mindjárt vaktérképpel. Tudom, hogy ez – az átlagos földrajzi ismerettel rendelkezők

számára – a legnehezebb feladatok egyike, de úgy gondoltam, hogy a megszokott térkép ábra túlságosan is zsúfolt és bonyolult lenne a számára. Vaktérképes játékunk, majd későbbi 'játékaink' kezdetén is mindig az ország kontúrját, a határt rajzoltam fel a táblára, viszonyítási pontként pedig a Dunát és a Tiszát. Az első két alkalom után, a harmadik órától kezdve Zsófi is képes volt egyedül, segítség nélkül e két fő folyót országhatártól -határig/!/ meglehetősen pontossággal berajzolni. Könnyedén megbarátkozott a Dunántúl, Tiszántúl és Duna-Tisza-Köze földrajzi fogalmakkal, s átlátta e földrajzi területek helyzetét, lévén, hogy más nem is szerepelt a térképen. A következő órától már önállóan meg is tudta mutatni őket.

Az első város, mely felkerült a térképre, természetesen Eger volt.

'Házi feladatként' arra kértem Zsófit, hogy minden újabb találkozásunkra ő maga rajzoljon be a tábla vaktérképére egy-egy olyan várost, amelyet otthon ő választott ki. A következő alkalommal Pécsot jelölte a táblára, mondván, hogy édesanyja ott tanult.

Ez a választása természetesen magában hordott két lehetőséget. Az egyik, hogy Eger és Pécs közös történelmi örökségéről (törökök, minaretek) beszéljünk. A másik, hogy e két város térképen való feltüntetésekor arra figyelmeztessem Zsófit, hogy a térképen a nagyobb városokat nagyobb körökkel, azaz, méretükkel arányos nagyságban szoktuk jelezni.

Az ezt követő időszakban ezért a felkerülő városok nagyságával is foglalkoztunk, így Budapesttel, Debrecennel, Szombathellyel, s még mindazokkal, amiket Zsófi otthon nézett ki magának, az internet és édesanyja segítségével.

Amikor Baja is felkerült már a térképre (itt lakik a nagymamája), Szegeddel és Budapesttel együtt már úgy is tudtunk játszani, hogy felrajzolta a folyóink mellett lévő városokat.

Amikor aztán már két folyó, három tó, meg még vagy hat-hét város is ott szerepelt a térképen (ezeket is mind Zsófi rajzolta be/!/), felhívtam a figyelmét arra, hogy városunk, Kecskemét szinte az ország közepén található. Megpróbáltam kideríteni: hogyan tudja Zsófi viszonyítani ehhez képest a többi jelölést. Az égtájakat ugyan ismerte, kis gondolkodással felsorolni is tudta, de a térképen való feltüntetésük már nem ment.

Miután azonban kezdőbetűikkel először felírtam a fő égtájakat, onnantól kezdve, igen rövid időn belül még arra a kérdésre is, hogy „*Merre van tőlünk Pécs?*”, Zsófi azzal a pontos, finom meghatározással válaszolt, hogy: „*Kicsit nyugatra, és kicsit délre.*” És innentől kezdve bármely tetszőleges ponttól (várostól) bármely város irányát szabatosan meg tudta határozni.



Ennek ellenére természetesen nem volt meglepő, hogy amikor határozatlan irányba az ablakon kifelé bölintottam, hogy „*Akkor merre van Budapest?*”,- azt nem tudta. Szerencsére azonban találkozóink reggel zajlottak, így a felkelő nap irányát pontosan lehetett látni. Zsófival együtt beállva ennek tényleges irányába, az 'Égtáj-mondókát' skandálva („Előttem van Észak, / hátam mögött Dél,/ balra a Nap nyugszik,/ jobbra pedig kél.”) már pontosan meg is tudtuk mutatni, hogy ténylegesen merre vannak az égtájak. Mindezek után, már teljes bizonyossággal meg tudta mutatni, merre is van ténylegesen Budapest. Azaz, meglátásom szerint, a térkép vizuális, sőt, bizonyos értelmezéssel: 'virtuális' világát sikerült a valóságos világ nyelvére 'lefordítania', vagy azt arra transzformálnia.

*

Tekintettel arra, hogy első találkozásunkkor Zsófi az irodalmat is kedvenc tantárgyai között jelölte meg, egyik óránkra olyan dallal készültem, amely – úgy feltételeztem – tartalmánál (szerelem) és szövegi kifejező eszközénél fogva is közel áll majd hozzá, ráadásul fejleszti Zsófi asszociációs, valamint variatív verbális kifejezési készségét. Ehhez a célhoz Kodály '*Magos a rutafa*' című dalát választottam, mely – nem utolsósorban előadásmódja, valamint jóval

bonyolultabb harmóniai világa miatt is – sokkal nagyobb zenei kihívást jelentett számára, mint azok a zenék, amikkel addig foglalkoztunk.

Zsófi amúgy is, már a kezdetkor, amikor 'belaktuk' a zeneszobát, az ifjúkori Lisztet, Bartókot és Kodályt ábrázoló képek közül 'kiszúrta' Kodályt, hogy legjobban ő tetszik neki. Amikor pedig előadtam neki a dalt, könnybe lábadt a szeme. Megbeszéltük a szövegét, én pedig 'ál-értetlenkedve', csodálkozva megkérdeztem, hogy szerint valóban van-e ilyen fa a világon. Miután mondta, hogy nincs, megkérdeztem, hogy akkor ez a szöveg mit jelenthet. Ezt ugyan nem tudta, de amikor azt kérdeztem, hogy mit érezhet a benne szereplő leány és legény, akkor azt mondta, hogy szerelmesek... Innen indult ki az a metaforák világába vezető 'játékunk', mely a szavak külső, látható takaróján túli, elfüggönyözött világba vezetett, s aztán járkálhattunk benne kifelé és befelé, tetszőlegesen, bármikor, szándékunk szerint.

Kezdetben olyan egyszerű képeket mondtam, mint „*Borus a kedvem.*”, „*Virágos a kedvem.*” stb., amiket némi rávezetéssel először ugyan még én magyaráztam el, de a későbbiekben, méghozzá igen hamar, Zsófi ezekre már maga is ráérezett, és segítség nélkül is kitalálta, hogy mi egy-egy metafora tényleges jelentése. Később aztán hasonlókat alkottunk, főként valamely hétköznapi fogalom, illetve hangulat eredeztetésével, mint pl. „*Nekem már beborult.*”, néha pedig a fenti dal szövegi képeiből kiindulva, mint pl. „*Tengernyi a gondom.*”. A legvégén már maga alkotott metaforát azokra a hangulatokra, amiket kértem.

Egyik kedvencem ezek közül Zsófi azon megfogalmazása, mely szerint „*Madárcsicsergős kedvem van.*”

*

A Sály László kiváló zenepedagógus által komponált 'egyperces zenei játékok' egyikét, a Számzenét több oknál fogva választottam. Részben azért, mert Zsófi számokkal való konfliktusait és stresszét játékos formában ezzel tartottam levezethetőnek, vagy legalábbis tompíthatónak, részben pedig Zsófi 'előre-gondolási processzorának' gyorsítási lehetőségét láttam benne. Ez a későbbiekben be is bizonyosodott: éppúgy segíteni tudott benne, mint abban, hogy egy számlálási folyamat (konkrétan, a tőszámneves felsorolás) ne csak akkor legyen megbízhatóan teljesített, ha azt az 'egy'-től kezdjük, hanem amikor – kiszámítható logikával – a kettőről, háromról, és így tovább. Ugyanez a mű alkalmas volt arra, hogy amikor már hiba nélkül ment a számlálás, a megoldandó feladatok közé, az előadásba bekerüljön a hangos kiabálás – halk suttogás kontraszt megtervezett játékaival való számlálás. Ezt pedig kiteljesítette, amikor – a koordinált és nagy pontosságot (ezzel együtt pedig: előre megtervezett kivitelezést) igénylő, egyébként a kottában előadási utasításként szereplő tapsolás és dobbantás is társult az előző feladathoz.

- SZÁMZEENE - SÁRA USZÓ
TOM JOHNSONNAK
EGY VAGY TÖBB SZÁMRA

I. $\overset{\text{hps}}{\uparrow} 1 \overset{\text{hps}}{\uparrow} 2 \rightarrow 3 \rightarrow 4 \rightarrow 5 \rightarrow 6 \rightarrow 7 \rightarrow$

↓

II. $1 2 \rightarrow 2 3 \rightarrow 3 4 \rightarrow 4 5 \rightarrow 5 6 \rightarrow 6 7 \rightarrow$

III. $1 2 3 \rightarrow 2 3 4 \rightarrow 3 4 5 \rightarrow 4 5 6 \rightarrow 5 6 7 \rightarrow$

IV. $1 2 3 4 \rightarrow 2 3 4 5 \rightarrow 3 4 5 6 \rightarrow 4 5 6 7 \rightarrow$

V. $1 2 3 4 5 \rightarrow 2 3 4 5 6 \rightarrow 3 4 5 6 7 \rightarrow$

VI. $1 2 3 4 5 6 \rightarrow 2 3 4 5 6 7 \rightarrow$

↑

VII. $1 2 3 4 5 6 7 \rightarrow$

1. : LA'S DOSSZANÁR
F. B.

1 : RÖVIDEN, HANGOSAN, SZÜVEGSEL/EGY, KÉT), HÁ, NE(OT)

1 : SUTOGYA

A darab előadásába bevontam az édesanyját is, és természetesen részt vettem magam is. Mindezen munka itt tehát közös játékká vált, amelyben bármelyikünk látványosan tudott tévedni, s ez persze mindig nagy derűtséget okozott. Ez a játéköröm pedig mindenképpen lazította azt a megfeszített szellemi erő kifejtést, (s persze a vele együtt megjelenő lelki megpróbáltatást) ami azért meglehetősen fárasztó, kimerítő mindenki számára, hát még Zsófinak! E mű 'kottájában' – ráadásul római számokkal jelezve!/ – soronként vagy le-, vagy pedig felfelé haladó a struktúra építkezése, amit így aztán nem is volt könnyű követni, ráadásul úgy, hogy soha, egyetlen másodpercre sem lehet megpihenni, hiszen a számlálás kiszámoló-típusú 'skandálása' és a zene ritmusa ezeket a megtorpanásokat nem teszi lehetővé. Ehhez képest pedig maga a darab sem túlságosan rövid. Az egyszólamú, 'normális'; előlről a mű vége felé haladó előadáskor a szerkezet mintegy 'hígul', s ez megkönnyíti a koncentrációt.

De amikor ezt már elfogadhatóan tudtuk teljesíteni, azaz, az előadáshoz szükséges nem is kevés időt Zsófi végig tudta koncentrálni, akkor megfordítottam az irányt. Ez azt jelentette, hogy bár az előadás ideje ugyanannyi volt, mint annak előtte, ugyanakkor mégis sokkal nehezebb volt a teljesítés, mert a koncentrálás mértékét egyre jobban kellett emelnie, hiszen a struktúra, s vele a sokféle aktivitási forma egyre 'sűrűbb' lett, egyre rövidebb reakcióidőket követelve.

Ezekon kívül természetesen éltem más lehetőségekkel is: például, hogy a fenti lépéseket ki lehetett még azzal is egészíteni, hogy melyik irányból éppen milyen tempóban (értelemszerűen: a teljesíthetőség határán belül, gyorsabban) egy vagy több szólamban hogyan adjuk elő a darabot.

Ezt a kottát is odaadtam Zsófinak és édesanyjának, otthoni 'játzásra', aminek betudhatóan jelentősen változott a lány egyidőben, többféle paraméterre és tevékenységi formára történő koncentrálni tudása és azt véghez vivő képessége.

*

Vakmerő tervem, hogy megismertetem Zsófival az egyszerű törtszámokat, ráadásul úgy, hogy használni is tudja őket, irreálisnak és reménytelennek tűnhet a szakértők számára.

De régi gyermekkori emlékem: ahogyan még annak idején mérnök szüleim érzékeltették és megértették velem a tört lényegét és fogalmát, valamint Zsófi zenei vonzalma tudatában, illetve a ritmikai és kottaolvasási készségek fejlesztési szándékával, úgy gondoltam, hogy összességükben mindezek eredményesen átsegítenek e lehetetlennek tűnő feladaton.

Ennek előkészítéseként olyan 4/4-es ütembeosztású dallamokat énekeltünk, amelyek a legegyszerűbb ritmusértékeket tartalmazták. Természetesen a dallam lüktetésének megfelelően lépkedtünk is hozzá, mert a célzatosan, tudatosan kivitelezett egyenletes tempóban való járás önmagában is némi problémát jelentett. A főhangsúlyok kiemelésével (ez nálunk a körbejárt széknek mindig ugyanazt a /támlás/ hátoldalát jelentette) tettük érzékletessé, hogy a 4 negyed ritmusértéknyi járás (zenei történés) képez egy teljes 'időszakvenciányi' egységet.

A következő foglalkozáson három, egyforma nagyságú és alakú almával kezdtünk 'játítani'. Az egyiket egészben hagytuk, a másikat Zsófi két, a harmadikat pedig – a feleket tovább felezve – négy egyforma részre vágta. Mindez csak a segítségemmel sikerült. Először a két, aztán a négy részbe vágott almákkal foglalkoztunk, folytonosan összevetve az egyes hányadokat az egészben hagyottal. Megneveztük az egyes almadarabokat, sokszor ismételve, pl. „Számláljuk meg, hány részre vágtuk el ezt az almát? – Négyre.” „Ez itt négy alma? – Nem, ez is csak egy negyed és ez is,....[...]” És így tovább...

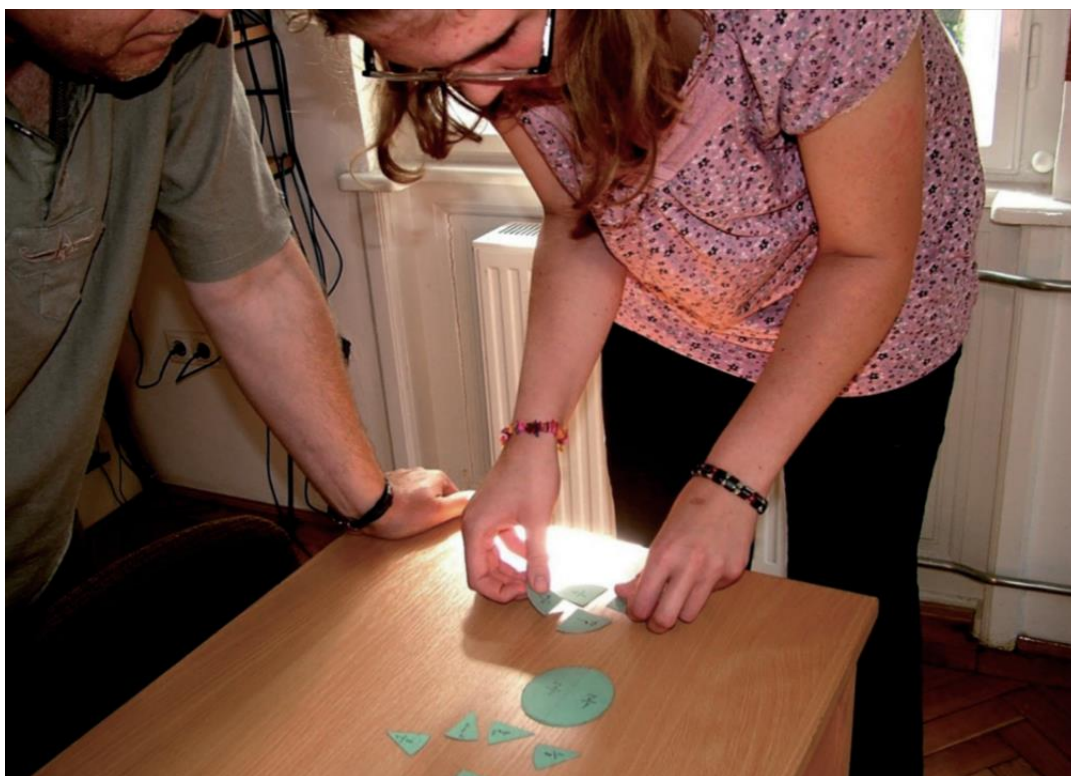
Aztán az általam előre előkészített, kivágott és összekevert papírlapok közül kiválasztotta, melyik hasonlít legjobban a negyed almára, majd – a kivágott papírkliisé segítségével – először a kezét vezetve a körcikkely ívével kezdve felrajzoltuk, s aztán ő egyedül is felrajzolta a táblára, hogyan néz ki az egynegyed alma. Ezek után pedig – pontosan alájuk – törtszám formájában (közben pedig egyidejűleg hangosan mondva) fel is írtuk a táblára az ábra megfelelőjét, a 'papíralma'-darabokra pedig Zsófi ráírhatta a törtszámban kifejezett értékét.

A következő feladat a részekre vágott almák összeillesztési lehetőségeiről szólt, amikor is az egyes negyed almákat 'varázsoltuk vissza', 'forrasztottuk egybe' a félre és egészre vonatkozó különböző variációkkal Zsófi finommotorikus, konkrétan manuális készségeit is jelentősen fejlesztő módon. Ugyanezt tettük ezután a papírkliisékkel is, és ez nem is volt egyszerű feladat, mert az összekevert, ill. nem rendezett hányadokat egész körre rendezése jelentős nehézségekbe ütközött.

Ezek után a táblára rajzoltuk fel a papírkliisék alapján – először önmagukban ábrázolva, aztán egész, tényleges körre kialakítva – az egyes hányadokkal való 'összeadást'. Végül, folyamatosan összevetve a tábla ábráival, pontosan azok alá törtszámokkal írva is felírtuk a számtani műveletet, közben hangosan 'kommentálva' is a számokat és a műveletet. A papírkliisék hátoldalára természetesen rárajzoltuk a ritmusértékeket is: az egész érték hasonlít az egész almához, a fél értéket pedig úgy jegyeztük meg, hogy az egész kottához való szár és annak megrajzolási mozdulata szimbolizálta azt a mozdulatot, ahogyan az egész almát félbevágtuk.

Mivel Zsófi egyszer csak büszkén azt mondta: „*Tudom a 'tá – ti-ti'-t!*”, ezért az ezt követő egyik órán a feladatot megismételtük, s aztán kibővítettük, úgy, hogy az egyik negyedre vágott alma mellett a másik negyedre vágottat még meg is feleztük, így már a nyolcad értéktől az egészig bezárólag megvoltak a fő ritmusértékeink.

Az egyes kivágott körcikkelyek egyik és másik oldalán most már ott volt a kotta ábra és a hozzá tartozó ritmusnév, valamint a törtszámban kifejezett hányad értéke is.



Az elvárható módszertani lépéseket megtartva, a többféleképpen variálható feladatok közül talán a legfontosabbak azok a percek voltak, amikor arra a kérésemre, hogy a papírkiséből 'varázsoljon' olyan almát, amelyben fél, negyed és nyolcad is van, nos, ezt meg tudta csinálni, sőt, tört alakban a táblára is képes volt helyesen felírni.

Az utolsó előtti óránkat úgy fejeztük be, hogy az édesanyához fordulva azt mondtam neki: „*Akkor legközelebb találkozunk a szokásos időben, 3/4 9-kor.*” Mire Zsófi megkérdezte: „*Háromnegyed kilenc? Az mikor van?*” Ebből a kérdésből pedig az volt kikövetkeztethető, hogy nem igazán ismeri az órát, sem pedig a legáltalánosabb fogalmakkal leírható időmeghatározást. Ez igencsak meglepett, mert erre addig nem is gondoltam. Így aztán emiatt – valamint annak megfelelően, hogy eredeti céloom amúgy is az átadott ismeretek, ill. fejlesztett készségek praktikussága és használhatósága volt – az utolsó összeövetelünkre, ajándékként, vettem egy hagyományos időbeállítási technikát igénylő órát. Megnéztük, hogyan halad a kis- és nagymutató. Ez utóbbi, azaz a nagymutató mozgását Zsófi ujjal követte az óralapon. Két perc múlva már bárhogy; a negyed, a fél, valamint a háromnegyed... fogalmaival is variálva beállíthattam, hibátlanul megmondta, mennyit mutat az óra. Feledhetetlen sikerélmény volt mindkettőnknek!

Így, ezzel a sikerrel fejeztük be a munkát, s köszöntünk el egymástól.

Reményeim szerint sikerült rávilágítani, hogy a transzfer-típusú működési rendszerek építésével, erősítésével, kaleidoszkóp-sokszínűségű, játékos, ámde tudatos forgatásával e fiataloknál nagyszerű eredmények érhetők el, melyek nem csupán az ismeretek és készségek tekintetében, de még személyiségjegy-változásokban is tetten érhetők.

Ezt egyébként – utólagos visszajelzésként – megerősítették Zsófi tanárai is. Középiskolai tanára úgy jellemezte Zsófit, hogy biztonságérzetét a kihívások alapvetően csökkentik, érzelmei pedig ilyenkor nagyon hullámzóak.

Ugyanakkor heti rendszerességű foglalkozásaink nyomán az osztálytársai között nagy erőt adott neki a fejlődés, a kihívás, s hogy nagyon büszke lett magára.

A fejlesztőpedagógus kolléga is úgy számolt be, hogy az itt elért sikerek az iskolában felszabadultabbá és közlékenyebbé tették, sőt, az életkorából származó gyors, kiugró érzelmi hullámzásai is észlelhetően és jelentősen csökkentek.

Úgy gondolom, hogy a Zsófival való foglalkozások, illetve ez a mintegy 12 tanórányi 'mikro-studium' – nem utolsósorban a választott munkamódszerünknek köszönhetően – több szempontból is eredményesnek tekinthetők. Ugyanakkor meggyőződésem az is, hogy megtalálva a gyerekek – akár speciális, egyedi – motiválhatóságának pontjait, közös érdeklődési területet feltételező bázisról kiindulva, hasonlóan az általunk választott és fentebb leírt módon, tehát 'szellemi csillagtúrás kirándulásokkal', akár 3 fős mikro-csoportokban is ugyanilyen eredményességgel és örömmel lehet dolgozni.

Hónapokkal később az édesanya elmondta, hogy Zsófi két másik kedvence mellett azzal a bagollyal is együtt alszik, amit még a névnapjára tőlem kapott. Zsófival nemrég véletlenül összetalálkoztam. A nővérével volt együtt. Odajött, és megkérdezte, hogy ősszel akkor találkozunk-e? ...